

GO Barometer '22

Integrale gebiedsontwikkeling vereist meer capaciteit en innovatie

Lammers, I.; Heurkens, E.W.T.M.

Publication date

2022

Document Version

Final published version

Citation (APA)

Lammers, I. (null), & Heurkens, E. W. T. M. (null). (2022). GO Barometer '22: Integrale gebiedsontwikkeling vereist meer capaciteit en innovatie., Gebiedsontwikkeling.nu.
<https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/go-barometer-22-integrale-gebiedsontwikkeling-vereist-meer-capaciteit-en-innovatie>

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

GO Barometer '22: integrale gebiedsontwikkeling vereist meer capaciteit en innovatie

[Ineke Lammers](#) en [Erwin Heurkens](#)

22 april 2022

SKG Nieuws

Met de eerste editie van de GO Barometer bracht de SKG dit voorjaar in kaart wat de stand van zaken is in het vakgebied van gebiedsontwikkeling. In dit artikel bespreken we de vijf belangrijkste inzichten uit de barometer en de discussie daarover tijdens het SKG Jaarcongres eind maart.

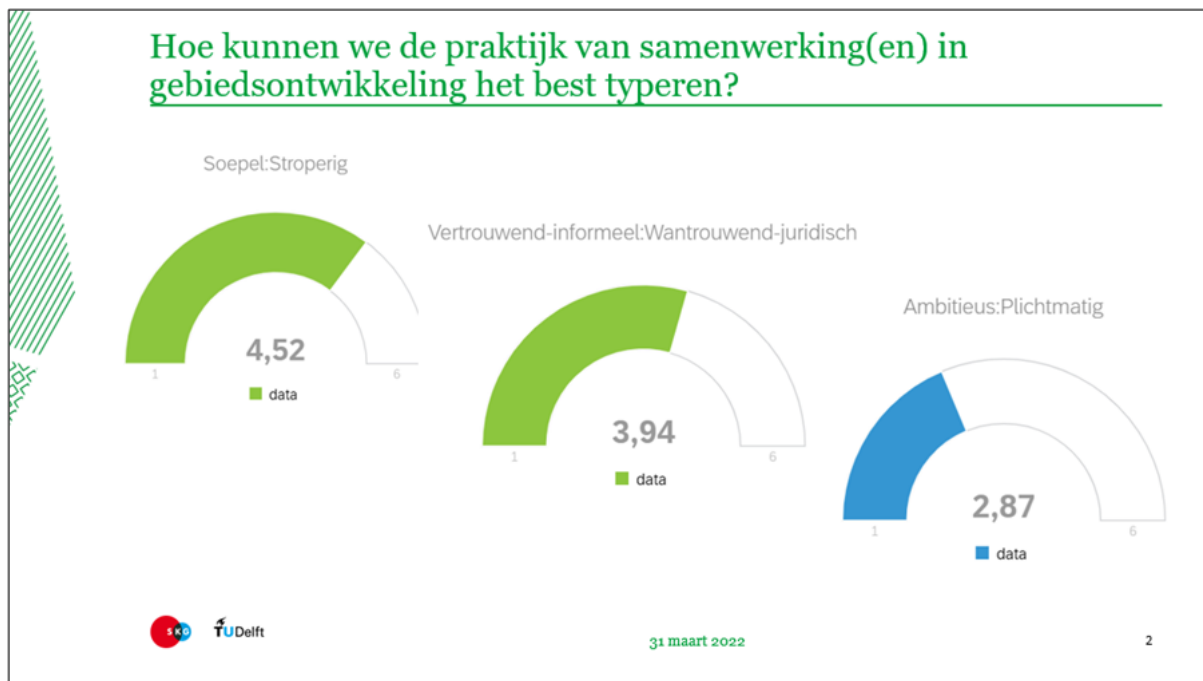
Met de [GO Barometer](#) willen de Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling en de Leerstoel Gebiedsontwikkeling de vinger aan de pols houden van het vakgebied. De barometer bestaat uit een online vragenlijst over alle elementen van gebiedsontwikkeling. De resultaten worden vervolgens besproken tijdens het SKG Jaarcongres. Dit voorjaar vulden zo'n vijftig professionals de vragenlijst in. Zij waren in gelijke mate verdeeld over publieke en private organisaties.

1: Aard van de samenwerking

Iets wat gelijk ter sprake komt bij het typeren van het vakgebied is de complexiteit van gebiedsontwikkeling. Deze is de afgelopen jaren enkel toegenomen, vooral door de integrale

aanpak van opgaven. Tegelijkertijd geeft een grote meerderheid van de GO Barometerrespondenten aan dat opgaven nog meer integraal en ambitieus opgepakt dienen te worden.

Wel vrezen zij ervoor dat hierdoor het ontwikkelingsproces en publiek-private samenwerking wat stroperig zijn geworden. Die stroperigheid kan uiteraard ook liggen aan de complexiteit en veeleisendheid van publieke besluitvorming. Binnen de publieke organisaties moeten beslissingen over integrale ruimtelijke opgaven en gebiedsontwikkelingen namelijk in toenemende mate dwars door beleidssilo's heen genomen worden.

Samenwerkingen in GO Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

Daarnaast laat de Barometer zien dat we in publiek-private samenwerkingen in een spagaat zitten. Aan de ene kant is meer behoefte aan juridische zekerheid, wat ook het publiek-private wantrouwen kan voeden. Aan de andere kant vinden partijen dat samenwerkingen niet plichtmatig moeten zijn, maar juist ambitieus. Voor professionals met vaak gedeelde ambities om integrale, kwalitatief goede gebieden te (her)ontwikkelen, is het volgens Hans-Hugo Smit (Rabobank) geen kinnessinne om de juiste balans te vinden tussen het streven naar zekerheden en tegelijkertijd het nemen van risico's.

Nieuwe dimensies voor het vakgebied Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

Een andere opvallende uitkomst van de barometer is dat er geen duidelijk verschil zit tussen de voorkeur om burgers direct betrekken, of dit te doen via volksvertegenwoordiging. Volgens deelnemers hangt dit af van de fase waarin het plan zich bevindt. Bij een duidelijke visie en specifieke vragen is het goed om de burger direct te betrekken middels een professioneel georganiseerd participatieproces.

Tegelijk heeft de publiekrechtelijke volksvertegenwoordiging een belangrijke rol in het borgen van de belangen van alle burgers, zo benadrukt Jacomijn Baart (Platform 31). Dit verklaart waarschijnlijk de dubbele uitkomst over de rol van burgers: beide paden van omgevingsparticipatie en volksvertegenwoordiging zijn van doorslaggevende betekenis voor de uitvoering van gebiedsontwikkelingsprojecten.

2: Realisatie uitvoeringskracht

Wat is er nodig om meer uitvoeringskracht in gebiedsontwikkeling te krijgen? In de barometer worden hiervoor twee zaken vooral genoemd: financiële middelen organiseren en voldoende personele capaciteit en continuïteit borgen.

SKG Jaarcongres 2022 Sander van Wettum

Dat gebrek aan personele capaciteit is niet exclusief geldend voor gemeenten, wordt duidelijk tijdens de sessie, maar is wel exemplarisch. In de jaren '70 waren gemeenten sturende organisaties met veel kennis en een grote capaciteit. Tegenwoordig zijn het meer faciliterende organisaties met minder capaciteit en inhoudelijke kennis.

Gezien de complexiteit en integraliteit van de opgaven en uitdagingen, zou ook het Rijk in de ogen van de respondenten en de deelnemers aan de sessie een belangrijke 'regierol' moeten spelen. Volgens vrijwel iedereen moet die rol gepaard gaan met een duidelijk mandaat, doorzettingsmacht én hernieuwde inhoudelijke kennis.

Wat is het meest nodig om meer uitvoeringskracht te krijgen in gebiedsontwikkeling?

Meest nodig voor uitvoeringskracht in GO Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

Bij welke van de volgende partijen is volgens u de meeste verandering nodig voor meer uitvoeringskracht?

Meeste verandering nodig voor uitvoeringskracht Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

3: De opgaven van nu

Uit de barometer blijkt dat respondenten de meeste aandacht besteden aan ‘woningbouw’. Andere transitieopgaven in de gebouwde omgeving worden niettemin net zo belangrijk geacht, dan niet belangrijker. Tobias Verhoeven (Synchroon) stelt dat het klimaat de ‘moonshot-missie’ moet zijn waaruit naar de rest van de opgaven gekeken wordt. De

deelnemers delen deze mening: klimaat en energietransitie zijn geen losse ambities meer, maar integrale onderdelen van elke gebiedsontwikkelingsopgave, zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk.

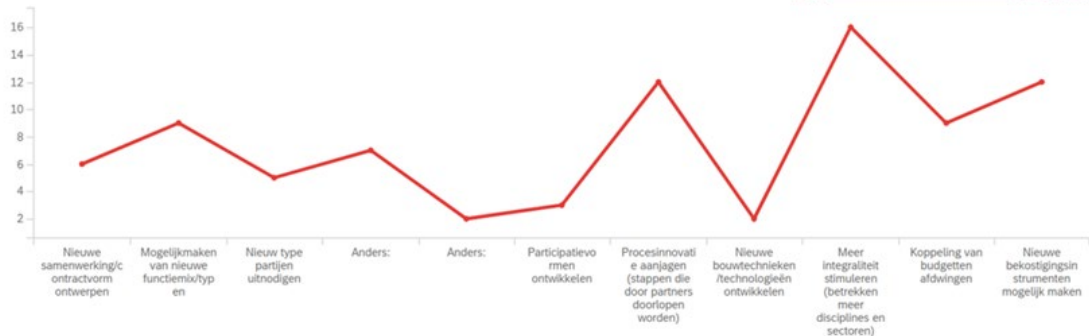
Meest aandacht nodig voor inhoudelijke opgaven Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

4: Benodigde innovaties

Om bij te kunnen dragen aan deze grote opgaven, is industrialisatie in de bouw een mogelijkheid. Wel wordt hier nog wantrouwend over gedacht, stelt Alex Letteboer (Heijmans), ondanks dat industrialisatie bij uitstek duurzaamheid kan accommoderen. Bovendien is zij nodig om opgaven sneller, efficiënter en goedkoper uit te voeren, zowel binnen- als buitenstedelijk.

Ook het combineren van gebiedsopgaven met OV-knooppunten en (deel)mobilititeit biedt ontzettend veel kansen om integraal duurzame gebieden en het duurzaam gebruik van ruimte mogelijk te maken, benadrukt Maaïke Alles (Provincie Noord-Holland).

Welk(e) van de volgende type innovaties is volgens u het meest nodig voor meer uitvoeringskracht?

Innovaties voor meer uitvoeringskracht Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

5: Binnen- én buitenstedelijk

Volgens de respondenten en deelnemers moeten innovaties voor het combineren van woningbouw, klimaat en infrastructuur zowel op binnenstedelijke als buitenstedelijke locaties van toepassing zijn. De startcondities zijn uiteraard anders, maar de opgaven zijn in de basis hetzelfde.

De Barometer maakt duidelijk dat een 60/40-verhouding tussen binnenstedelijke en buitenstedelijk gebiedsontwikkeling als realistisch wordt bestempeld voor de bouw van jaarlijks 100.000 woningen. Die verhouding geeft de pluriforme, niet-tegengestelde en ook ambitieuze opgave waarvoor we staan goed weer.

Binnenstedelijk vs buitenstedelijk Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

Conclusie: zet de GO Barometer jaarlijks op de agenda!

Tijdens de bespreking komen twee zaken naar boven: het belang van het voeren van dialoog tussen partijen en onderzoek naar de praktijk van gebiedsontwikkeling. Het is volgens de deelnemers goed om te blijven kijken naar hoe het vakgebied zich beweegt. Wat valt op? Welke aandachtspunten zijn er? Hoe kunnen we dit veranderen om tot uitvoering te komen? En waar doen we het eigenlijk heel goed?

Door elk jaar het vakgebied te analyseren met de GO Barometer, hopen wij meer inzicht te krijgen in de ontwikkelingen in ons vakgebied. Zo kunnen we de juiste dialoog blijven voeren. Vandaar ook de afsluitende *call for action* aan gebiedsontwikkelaar Nederland: vul volgend jaar weer massaal de GO Barometer in!

Cover: 'GO Barometer' door Ineke Lammers geïnspireerd op eerder werk van Charlotte Roebers (bron: gebiedsontwikkeling.nu)

Door [Ineke Lammers](#)
 Webredacteur Gebiedsontwikkeling.nu

Door [Erwin Heurkens](#)
 Universitair docent/onderzoeker Gebiedsontwikkeling TU Delft